

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

Unirea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an 200 Lei
Pe 6 luni 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Luminar nou

(+) *Veste mare și de mult așteptată a străbătut, deundzi, biserica Domnului, dela margini la margini: Albert Marele, odrasla familiei de militari a conților de Bollstädt, născut în Lauingul Saxoniei (1193 sau 1206—1280), a fost declarat Sfânt și Dascăl al bisericii, Literele Decretale „In thesauris sapientiae”, cu datul 16 Decembrie 1931, fiind predate sărbătorește, în ziua de 14 Ianuarie c., de Sfântul Părinte, actualului Măestru General al Dominicanilor, pâr. Martin Gillet.*

Prinsă și numai în liniamente generale, viața acestui personaj extraordinar e de o intensitate și varietate în activitate, de o bogăție și de o rodnicie supraomenească. Numai operele lui scrise (ed. Borgnet) dau 38 volume în 4°. Să se noteze însă că acest fost medicinist în Padua, (unde, ascultând glasul conștiinței și sfatul fer. Giordano de Saxonia, intră în tânărlul ordin al sf. Dominic), acest viitor „Doctor universalis”, după ce-și face studiile teologice în Colonia, trece de lector la Hildesheim, la Freiburg, la Regensburg, la Strasburg, ca de aci, în urma dovezilor de neasemuită hărnicie și știință, să ajungă magistrul al teologiei la Paris. Supus hotărârii capitulului călugăresc ținut în Worms, pleacă dela catedră să facă slujba de Prior al provinciei teutonice, cecease însemna: alergări, sfaturi, dojeni, în multele așezări ale ordinului, dela Flandra peste Germania și Polonia până la hotarele Ungariei.

Altele: Alexandru IV. îl însărcinează, să vestească evanghelia între păgânii Livoniei și Prusiei, să trateze cu principii de Brandenburg; ordinul îl trimite la Avignon să apere interesele fraților; și când e să fie pusă în rând vlădicia material-minte și moral-minte devastată a Regensburgului, tot pe dânsul cade soarta. Urban IV. îl scapă de cârja pastorală, ca să colinde Germania și Bohemia, însușeșind masele și adunând daruri pentru cruciada pusă la cale. Reintors la mănăstire, e seos în curând la lupta cuvântului în lumea mare. Sate, orașe, cetăți, mănăstiri, aud vestirea lui neobosită, împăciuitoare de răsvrâțiri și vrajbe. S. Ludovic, regele francez, îi este devotat; Părinții soborului II. dela Lyon îi admiră înțelepciunea (apuseni și răsăriteni, la fel); însuși Papei Gregoriu X. udăta respect îi inspiră, încât cu acest prilej îi ascultă rugămintea și aprobă alegerea lui Rudolf de Habsburg de împărat roman.

Și pe lângă toate aceste preocupări grele și multiple nu încetă a face și știință pură, până la suflarea cea din urmă, fiind și sub acest respect „sui temporis stupor et miraculum”, cum bine-l caracteriza Ulric de Strasburg. Specialiștii de azi constată și ei cu mirare că acest „soare prealuminos” al filosofiei creștine (H. de Hervodia) eru foarte acasă și a lăsat opere de valoare negtearsă în: astronomie, cosmografie, climatologie, fizică, mecanică, arhitectură, mineralogie, antropologie, zoologie și botanică. Ba are lucrări splendide și privitor la arta textilă, nautică și agricultură. — Minunat e Dumnezeu întru sfinții săi!

Artă bisericească

Frumseța vechilor noastre biserici — Cum se prăpădesc icoanele bătrâne — Ce-i de făcut pentru viitor

de Pr. IOAN BORZA

Celce urmărește cu interes desfășurarea vieții religioase la noi, în vremile aceste de cumplită sărăcie, rămâne plăcut surprins de dovezile de rezistență ale credincioșilor. În plină și excepțional de apăsătoare criză financiară, aproape nu e număr de gazetă dela Blaj care să nu aducă îmbucurătoarea veste despre sfințirea sau binecuvântarea bisericii noul din parohia cutare sau cutare. Reparații radicale, donații marimonioase umplu pagini din publicațiile gazetelor noastre. Semn bun. Termometru ce indică precis, în timpuri grele, puterea de rezistență a unei instituții.

Dar, deodată cu bucuria, este îndreptățită la aceste vești și o întrebare îngrijorată: Biserici noi? — Bine, frumos, . . . dar ce se alege cu vechile noastre biserici? . . . Ce se alege din arta nobilă, multă-puțină câtă a fost în ele, în forma de pictură și sculptură?

Căci, din fericire, pe lângă „pictura” oribilă din unele biserici nu tocmai vechi, avem zeci de bisericuțe bătrâne cu ornamentații și picturi murale, pe lemn, icoane, obiecte sculptate, uși împărătești etc., de o artă bizantină-ardelenească, de toată frumseța. Stilul bizantin original, trecut prin geniul măestri or români, s'a transformat în arta decorativă românească, căutată și apreciată de marii amatori cari îi înțeleg valoarea excepțională. Numai acela care s'a străduit să studieze și să guste frumseța vechilor biserici își dă seama de marea deosebire între cecece au produs strămoșii noștri analfabeți și lobagi și între cecece fabrică azi urmașii lor „culți și civilizați”.

Mai anii trecuți d. director al „Unirii” a scris o serie de articoli despre bisericile ridicate în vremea din urmă. Găsia, pe bună dreptate, că n'au stil și n'au frumuseță; a cerut, deci, să se revină la stilul nostru românesc primejduit. — Un început s'a și făcut. Avem un arhitect arhidiecezan care, sperăm, va îndrepta spre bine însuflețirea de a clădi biserici, grijind ca ele să fie frumoase și românești.

A rămas însă nerezolvată cealaltă chestiune: a picturii și ornamentației interne, tot atât de importantă ca și a formei externe și tot atât de actuală. — Fiindcă cecece se face de obicei în zilele noastre, este trist și păgubitor. În dorința de-a avea totul nou în noua biserică, și în complectă neînțelegere față de bătrâna măiestrie artistică din vechile locașuri, pur și simplu se aruncă în podul bisericii noi vechii sfinți postelnici, trezi, aidoma acelor pe cari îi pomenim în cărțile rituale și se spânzură în bisericile noi sfinți grași și som-

norși, moderni, comandați cu ramburs de prin Cehoslovacia, sau vopsiți de „pictorii” diferitelor școli de azi. Ori, și mai rău, se înstreinează comorile vechilor biserici celui dintâi venit, în schimbul câtorva . . . poli, pe sub mână, pentru a nu cădea sub prevederile opreliștei Superiorității!

Realitate nespus de dureroasă. Explicabilă totuși. Credincioșii n'au priceperea necesară pentru a judeca valoarea, adesea neprețuită, a vechilor icoane și uși împodobite cu sculpturi. Vreau pompa strigătoare a fabricatelor moderne. Și ca să-le poată cumpăra, în criza de astăzi mai ales, vând pe nimica lucruri de mare preț.

Cu atât mai necesară este, deci, intervenția energică a autorității bisericești. Ministerul cultelor a dat ceva ordin în această direcție. Conducerea bisericii însă este singură în măsură să facă ordinea necesară.

Și anume în două direcții. Deoparte salvând dela pierire vechile obiecte de artă bisericească, câte le avem. Trebuie alcătuit, înainte de toate un inventar al acestora. Nu după simplele rapoarte ale curatoratului sau chiar preotului din sat, care însuși nu prea știe ce are. Ci făcut prin pricepători. Nu avem așa multe biserici vechi, încât acest lucru să fie prea greu de executat. — De obicei, chiar în vechile bisericuțe, stau la o parte, neînțelepțite, ori se înlocuiesc într-una cu altele noi. Ar putea fi, deci, adunate fără greutate în muzeul de artă bisericească, care se plănuia, ori s'a și deschis, la Blaj.

De altă parte să se poarte grijă de împodobirea vrednică a nouilor biserici. Să nu mai fie „pictate” în toate grozăviile celei mai strigătoare lipse de simț pentru frumos. Trebuie cenzurată și îndrumată de sus nu numai clădirea zidurilor bisericii, prin arhitectul arhidiecezan, ci și împodobirea lor cu icoane, iconostase și picturi. De sigur, ar fi greu să se creeze un post de pictor arhidiecezan. Totuși modalitatea acestei îndrumări a decorării estetice a locașurilor de închinare, trebuie să se găsească.

Am scris aceste rânduri fără pretenția de a fi făcut un studiu, ori de-a fi spus lucruri noi. Am însă o sinceră admirație pentru frumoasele case de rugă ale străbunilor, și mă doare când văd sfintele icoane, la cari s'au închinat ei, ajunse pe mâna samsarilor și anticarilor. — Fie ca aceste modeste dorințe de mai bine să nu se îngroape în colbul uitării, alături de admirabili sfinți ai strămoșilor!

Indulgențe pentru „Calea Crucii“.

În biserica apuseană, „Via Crucis“ este o practică de pietate din cele mai rodnice și mai iubite. Ce-ar și putea fi mai binefăcător pentru suflet, decât a urca, împreună cu Mântuitorul, drumul Calvarului, oprindu-ne la cele 14 stațiuni dureroase în rugă și meditație concentrată. — De aceea și Pontificii au acordat, din vechime încă, indulgențe bogate celor care urmează această practică evlavioasă cu inimă curată. Unele din vechile documente ale concesiunii acestor daruri sufletești s'au pierdut. Era deci simțită nevoia unei noul orânduiri.

„Acta Apostolicae Sedis“ dela sfârșitul lui Decembrie trecut publică, într'adevăr, un decret al sacrei Penitențiarilor Apostolice, prin care Sf. Părinte șterge toate indulgențele date în trecut acestei deprinderi cucernice și totodată concede altele noi, excepțional de mari. Anume: Toți credincioșii cari, individual ori în grup, fac „Calea Crucii“, legal așezată și după prescripțiile Sf. Scaun, cu sentimente de contrițiune vie, pot câștiga a) indulgență plenară „toties quoties“; b) o altă indulgență plenară dacă se cuminecă în aceeași zi, ori de zece ori în cursul lunii în care au săvârșit practica cucernică, și c) indulgențe parțiale de zece ani și de tot atâtea 40 zile de fiecare stațiune, dacă „Calea Crucii“ începută nu a putut fi urmată până la sfârșit.

Toate aceste indulgențe se dobândesc și în condițiile decretelor din 8 August 1859 și 25 Martie 1931 (urmând adică „Via Crucis“, dacă altfel nu se poate, cu un crucifix anume binecuvântat în acest scop și recitând rugăciunile prescrise), cu observarea că greu bolnavii, cari nu pot recita nici rugăciunile, dobândesc indulgența plenară și numai privind, cu suflet curat și părere de rău pentru păcate, crucifixul binecuvântat.

Și în biserica noastră se cunoaște, pe alocurea, această practică de pietate binefăcătoare, de aceea e bine să se știe și aceste dispozițiuni recente.

Biserica vie

— Note fugare —

La întrebarea în parlament a deputatului Cuciuja, dacă pe viitor se va mări retribuția clerului ortodox, dl ministru Argetolanu a răspuns, că totul atârână dela modul cum va acționa acest cler în viitor, deoarece statul are nevoie de o biserică vie.

În ce consistă însă viabilitatea unei biserici? Sigur că nu în mecanismul pompos și ireproșabil al ceremoniilor diferitelor servicii divine și nici în numărul fezelor simandicoase din fruntea ei, ci mai ales în modul cum știe această biserică să acționeze în societatea omenească, s'atragă la sânul ei cald de mamă sufletele obidite, să verse balzam în inimile necăjite și să înalțe, cu toate mijloacele ce-i stau la îndemână, sufletele credincioase în sferele senine și liniștite ale credinței.

Ce înseamnă aceasta înălțare sufletească și cât de mult se schimbă omul în urma unei acțiuni vii a slujitorilor altarului, care să-l umple golul din suflet și pe deasupra să-l înimeze spre tot ce e nobil, frumos și etern, ne-o poate spune căldura strecurată în sufletele celor cari au luat parte la solemnitățile AGRU-lui dela Oradea mare.

Ziarele cari au încrestat acest eveniment însemnat, au făcut acest lucru mai mult de mântulală, cu toate că furturilor, crimelor, excocheriilor și tuturor murdăriilor le rezervă coloane întregi și numeri dearândul. Totuși Dumnezeu s'a îngrijit să împrăștie pe altă cale mireasma acelei atmosfere calde și senine alor 2 zile de sărbătoare cu adevărat sufletească, adevărându-se și aici cuvântul Scripturii: Dacă vor tăcea aceștia, pietrele vor grăi.

Și într'adevăr, în locul cotidianelor au răspândit vestea bună în cele 4 părți a lumii române participanții aceluși congres, laici și clerici deopotrivă, încât simțiai o adevărată mângâiere și mândrie de creștin și român unit ascultând vorba entusiastă ce-ți descria mo-

mente mai însemnate ale congresului. Cine a avut norocul să vorbească cu astfel de oameni însuflețiți, advocați sau medici, a putut înțelege ce este și cum poate fi biserica lui Dumnezeu vie.

* * *

Dar nu numai în ansamblu sau în porțiunile acestea mari se poate urmări viabilitatea bisericii lui Hristos. De multeori și în cutare comună se poate observa, dacă preotul dă într'adevăr viață sufletelor, sau toate le face din obișnuință ori de ochii superiorilor. Și aieva: cine acționează în viața de preot cu toată sinceritatea și folosește tot prilejul și tot timpul pentru a face pe credincioși să simtă, că în ei și prin ei trăește Hristos, care-i îndrumă și călăuzește chiar și'n lucrările zilnice, acela a făcut ca acea biserică de zid, răcoasă, să se însuflească și încălziască din căldura inimilor, cari se doresc și petrec în-continuu în Casa lui Dumnezeu.

Dovadă biserica Brâncoveanu din Făgăraș — E seară întunecoasă din prima lună de iarnă. Din văzduh se lasă fulgi grei de zăpadă... Abia ici colo poți zări lumină în case. În schimb biserica e luminată din belșug. Vrând nevrând, te cheamă înăuntru. La intrare, rămâi uimit de tabloul ce ți-se prezintă ochilor: toată lumea, femei și bărbați ingenunchi cântă paraclisul cu atâtea sfințenie, reculegere și evlavie cât nu știi, ce să admiri mai mult: liniștea aceea sfântă ca de mormânt, fără cotiri sau mișcări ori priviri înapoi sau alte părți, căldura ce transpiră din glasurile melodioase ori proșternarea aceea umilită înaltea altarului Domnului. Dar stăruința aceea, cu care se rostește seară de seară la orele șase acest cântec del audă către Maica Preacurată, nu e de admirat?!

Cântarea dulce și cetirea înțeleasă făcută pe rând de credincioși și credincioase fără cantorul obișnuit și fără preot, — căci preotul lor a repausat, — te pătrund atât de mult, te înalță atât de sus, încât nu observi, că urmărind și contemplând aceste suflete dornice după o biserică vie au terminat deja imnul de preamă-

Foița „Unirii“

Dintru ale tale...

— Momente din trecutul Blajului —

de Gh. I. Biriș

Obârșie de nescate puteri și îndemnuri, trecutul grăiește multe celor cari își apleacă urechea glasului său. Din taină sporesc sunete de taină, irosindu-se în promiscuitatea neatenției. Dar în îngrămădirea lor, cu vremea, vad vizibil se'ntărește, atrăgând pașii pe cărare fără greș...

În singurătatea coridorului dela etaj al vechiului liceu din Blaj, atârână pe pereții groși — clădiți parecă să'nfrunte vremile — în cadre simple și șterse, tablourile „abiturienților“ gimnaziului, și în rame cu surâs aurit în scobituri, tablourile absolvenților liceului. Câteva cuvinte prididite într'un colț, deviză a celor cari se aruncau în vâltoarea vieții, destăinuiesc privitorului unirea de gânduri a neostoitelor suflete, spre luminosul țel, călăuzitor prin vreme...

Fără înflorituri, cu simplitatea credinței împărtășite de toți, cuvântul era sfânt, strălucitor și pur, căci era zâmbetul timpuriu al primăverii vremilor ce aveau să vină pentru a încununa strădanile unui popor obidit.

Dacă stilul vremii noastre detestă retorismul, căci n'are suportul sincerității, credința intru tocmai a exprimării, trecutul ne vorbește simplu, dar plin de adevăr.

Avem un vis neîmplinit,
Copil al suferinții,
De jalea lui ne-au răposat
Și moșii și părinții...

era expresia simțirii unui popor. În rostul poetului vremilor răsbunătoare — și e bine s'o spunem acum când poetul își serbează împlinirea unei jumătăți de secol a vieții sale furtunoase — încăpea atitudinea pătimirii noastre, în așteptarea semnalului, care, în devălmășia luptei, să schimbe miezuina vechi rânduiei.

Și tinerii „abiturienți“ din 1916 înscriu, în pofida vremii, ca cheazăie a isbândirii lor, cuvintele poetului Octavian Goga.

Poate că azi pare fără prea mare însemnătate faptul, căci visul realizat nu mai are frăgezimea adastării lui. Dar atunci, era chiot cu îndepărtate ecouri, în peregrinarea plină de sens; era formular a intențiilor ascunse, ce atrăgea stăruitor spre întrupare. Și de aceea momentul a devenit istoric.

Odată îmbrățișat crezul, temperamentul, el acționează cu puteri noi. Isbucnirea „abiturienților“ din 1909—1910:

Cu vesele glasuri, de tinere firi,
Cuprinși de-amintirea străbunei mării,
Spre soare ni-e gândul și mergem spre el,
Lumina ni-e ținta și binele: țel.
Trăiască-ne țara și neamul!

își avea sensul definit. „Țara“ trecea peste fruntariile înțelesului obișnuit, irizând nădejdi binecuvântate. Rezonanța profundă a cuvântului plin de noimă, deprindea sufletele cu noua atitudine.

Și de aceea nimic mai natural decât să vedem, în preajma cataclismului care a dărâmat schelăria vechi orânduiei, îmbrățișate cu toată căldura tinereții cuvintele lui Ion Maiorescu:

„Lumina ne este adevărul, imboldul: iubirea, iar scopul: *fericirea neamului românesc*“. În 1914 cuvintele aveau o deosebită însemnătate

Războiul lumii a trezit în fiecare națiune cunoașterea sa și a determinat închegarea datorințelor și aspirațiilor ei, chemând-o la croirea sorții ei. Sub curbăturile coridoarelor liceului din Blaj cuvintele lui Ion Maiorescu se rosteau cu neobișnuită putere: scopul ne e: fericirea neamului românesc! În ochii tinerilor absolvenți lucea sacrul crez pe care-l vor purifica în lupta, a cărei rodire avea să fie România cu granițe largi de azi.

Copleșiți de vâltoarea acțiunii, gândul lor strângea desperat idealul ce-i anima, răscolindu-le adâncurile de acumulate țării.

Și le-a isbândit însuflețirea...

După războiu, alt scop s'a năzărit minții tinerimii școlare a Blajului: „Prin muncă la fericire“ (1919—20) și „Fă-ți datoria oricând, totdeauna va fi cine să te vadă: tu însu-ți“ (N. Iorga) în 1922—23.

Nu era numai învoirea pripită a unui adevăr vechi de când e lumea, ci chemarea conștientă a neamului nostru, după îndeplinirea visului de veacuri, chemare rostită de dascălul neamului N. Iorga. Zări noi se deschideau aspirațiilor noastre prin noul ideal: munca rodnică, cu corectivul moral: satisfa-

rire și rostind rugăciunea din urmă se ridică mulțumite, vesele și senine.

Fericite suflete, cari se pot înălța atât de sus, cât toate să le derive și reducă la ajutorul dumnezeesc și mai fericit sufletul de preot, care a putut da această viață sufletească credincioșilor săi.

Viu este Domnul și vie trebuie să fie întotdeauna și adevărata biserică a lui Hristos.

Pr. Leonte Opris

Dela vorbă la faptă. Așa-i obiceiul în biserica Romei: binele laudat se și făptuiește. Și încă ingrabă. Ridicarea de școli și seminarii e o dovadă. Soborul tridentin, de ex., decretează în 15 Iulie 1563 înființarea de seminarii, pentruca între atâtea altele la 1 Februarie 1565, să fie inaugurat Seminarul Roman, devenit celebru în anele bisericești.

Tradiția directivelor luminoase și a înfăptuirilor mari în legătură cu ele, e și acum aceeași în această biserică. Anul trecut știm c'a apărut constituțiunea apostolică „Deus scientiarum Dominus”. Am comentat-o și noi în legătură cu învățământul teologic, căruia e menită să-i deie nou avânt. Aflăm acum că Roma a trecut deja și aici la faptă: Inginerul Momo și casa de întreprinderi Castelli sunt încredințați deja cu construirea unui superb Ateneu Pontifical, în apropiere de vechea Schola a sf. Gregoriu cel Mare. Criteriile după cari vor fi rânduite diferitele cursuri, anii de studiu și materiile propuse vor fi, rigurose, cele stabilite în numita constituție apostolică. Gradele conferite: bacalaureatul, licența și doctoratul. Tezele de doctorat, în parte sau întregime, vor fi tipărite. Noul ateneu va fi înzestrat cu cabinete științifice de lectură, fizică, psihologie, chimie, biologie, istorie etc. spre a putea sluji de model altor așezăminte similare.

Idei se lansează și ordine de sus, se dau și la noi. Ba se iau chiar și foarte bine gândite hotărâri sinodale. Câte însă se traduc în faptă?

cerea ta proprie, izvor de fericire pentru neamul românesc.

* * *

Mai dăinule și azi noua îndrumare, dar ne împiedecă dela înaintare dărmăturile din noi. Trăim timpuri de frământare, de dezorientare. Și aceasta poatecă, pe lângă materialismul ai cărui ciraci am devenit, dintr'o nestatornicie și o criză morală care a dat naștere unui haos. Se adeverește observația lui E. M. Remarque: „tot ce se îngrămădește în noi câtă vreme ne aflăm în războiu, se va trezi după războiu și abia atunci va începe procesul pe viață și pe moarte”. Și acum trăim acest proces.

Deoarece egocentrismul a devenit aproape doctrină, trebuie o extindere a granițelor activității noastre spre binele obștesc. E necesară îmbrățișarea spiritualismului ca formă a vieții noastre (vezi Nichifor Crainic: Puncte cardinale în haos, Gândirea) și instăpânirea iubirii în inimi, ca să dea reveneala rodului prin muncă... Din adâncul cu margini nedefinite al sufletului nostru să trezim imnul sfânt al muncii, care să se reverse în efluvii pline de har și să ne însuflețească ființa... căci fără sațiu s'a trezit dorul nostru de mai bine și strigă: De s'ar fi îmbrățișat și luptat cu acelaș elan noul ideal: *fericirea țării prin munca cinstită*, unde am fi ajuns azi?

Și aceasta la început de an!...

Incă unul ca alții

Desiluzie! De altfel fără importanță. — Pe d. N. Colan, rectorul academiei de teologie din Sibiu, ni-l inchipuim fire de intelectual, care scrie cu oarecare grijă de adevăr și cumpăt la vorbă. Din păcate, d-sa își dă toată silința să ne convingă despre contrarul. Și în ultimul număr al »Revistei Teologice«, scriind despre »sacrilegiul din Sărăsău«, reușește într'adevăr să se arate... ca un oricare altul dintre anonimii »Telegrafului« ori genii pâr. Ivan dela Cluj.

Căci, să presupunem că evacuarea capelei ortodoxe din localul școlii dela Sărăsău s'a făcut barbar, brutal, așa cum scrie raportul protoierului Munteanu; că această barbarie a săvârșit-o preotul unit și că pomenita capelă era acolo legal așezată. Ce concluzie putea trage o minte cumpănită? Una singură: să se facă cercetări, să se găsească vinovații și să se pedepsească exemplar. Acest lucru se putea face ușor și strașnic, fiindcă la ministerul de interne subsecretar de stat era d. Meteș, preot ortodox, la instrucție secretar general pâr. Nae Popescu, preot ortodox, iar la culte pâr. Crăciunescu, tot preot ortodox.

În realitate însă capela era așezată în școală. Comitetul școlar avea deciziune formală și legală s'o evacueze. Prefectul la fel. Dela toate forurile și, în ultima instanță, direct dela minister. Sau: evacuarea au executat-o organele administrative, în temei de ordin. Dacă au greșit în execuție, dacă au săvârșit acte impii, să fie pedepsiți. Cei trei preoți ortodocși cari conduceau ministerele interesate erau doar garanță pentru apărarea dreptății ortodoxe.

D. prof. Colan bate alte drumuri. El știe precis și sigur cine-i vinovatul: Papa dela Roma! Dela începutul veacurilor Papa s'a făcut chezar, a tăiat cu sabia pe adversari, i-a ars pe rug, i-a torturat cu inchiziția ș. a. m. d. Pe cinci pagini de revistă se desfășoară cea mai inofensivă avalanșă de platitudini răsuflete, din cari nu lipsește, bineînțeles, Bucov, ruperea peceților și marșul triumfal al Românilor uniți spre brațele larg deschise ale maicei lor pravoslavnice. — Și toate acestea în fraze pletoase și bombastice prin cari urlă un deprimant pustiu de gândire și țipă strident vântul falsității... Păcat de tinerețea dlui profesor, dela care se putea aștepta ceva mai bun.

Și încă un lucru. Deși d. profesor a tăcut liniștit când anumii iluminați și inspirați ai pravoslaviei au atacat cu topoare ușile bisericilor noastre ori le-au pus dinamită, nu-i vom contesta dreptul să se indigneze de cazuri ca cel din Sărăsău. Dar numai după ce se va fi convins de adevăr. D-sa nu are atâta răbdare. Își cheltuiește tot dicționarul împotriva bisericii catolice înainte de ancheta guvernului. Se razimă pe raportul protopopului ortodox Munteanu, care »nu minte«.

N'ar strica acum să compare rezultatul anchetei oficiale cu raportul protopopului ortodox și să tragă anumite concluzii. Ar putea citi, în »Acțiunea Maramureșană«, Nr. 3 din 1930 și cele 12 puncte concrete, în cari d. Ilie Lazar arată motivele binecuvântate cari au făcut pe prot. Munteanu să fugă din Băreștii Hunedoarei spre munții Marmației. E vorba acolo de ceva bani ai bisericii și cooperativelor și alte pricini cuvioase, cari au făcut pe cucernicul s'o șteargă din fața mâinii drepte a credincioșilor, spre a se face protopop-apostol pravoslavnic, care »nu minte«. — De geaba: d. profesor e și el ca alții!

Credință și eroism. Sufletul de militar mai mult ca oricare altul, dacă nu-i pătruns de principiile purificatoare ale eticii creștine, se abrutizează în curând, putând să avanseze până la înălțimile lui... Vârșaru. Pildele de

această natură sunt leghion și la îndemâna oricui cunoaște pe pielea proprie viața de cazarmă, eventual și numai pagini din povestea mai apropiată ori mai îndepărtată a rătăcirilor militare.

Sunt însă, în lumea armelor, și caractere de o strălucire căreia nu-i găsești seamăn decât în galeria celor mai ilustre figuri ale ideologiei strict evanghelice, bisericești. Ajunge să ne gândim la gloria militară a Franței de azi, la nu de mult adormitul în Domnul, gen. Foch.

Acceași pildă de exemplară viață militară-creștinească au dat-o, de altfel, până la sfârșitul de deunăzi al vieții lor, gen. Pau, și ministrul Maginot, rănit, ca simplu soldat, în războiul mondial. Cel dintâiu, rănit de trei ori, la 1870, în lupta dela Worth, se supune la amputarea unui braț fără să lase a fi adormit, ca astfel să se cruțe clorofomul pe seama altor răniți. Se cumineca des și atunci și după aceea Moartea l-a aflat pregătit, ca pe-un ostaș vrednic. „Trebuie să ne rugăm mult și bine”, zicea nu de mult către parohul din Paray-le-Monial. Și se și ruga de fapt. În zilele-i din urmă a dorit sf. maslu, de care i-a și făcut parte, după mărturisire și cuminecare, vechiul prieten al familiei sale, pr. Vion. — Așa a trecut la cele veșnice și fostul ministru și militar Maginot: întărit cu sfințele taine de pâr. benedictin Cointet, după cuminecările-i zilnice din vremea boalei.

Noi avem un cler militar plătit de stat, în frunte cu un vlădică propriu. Fi-va în stare, vreodată, acest cler, să câștige serios pentru Hristos inimile militarilor de valoare?

Știri mărunte

Personale. Preaven. Ordinariat arhiep. a numit pe pâr. Aurel Cozma de paroh la Vidrasău.

— Ven. Ordinariat de Cluj-Gherla a făcut următoarele numiri în personalul bisericesc: pâr. Atanasie Oniga, admin. paroh. la Groși; pâr. Victor Mureșan, admin. paroh. la Pinticul român; pâr. Laurențiu Budu, admin. paroh la Românești; neohirotoniții: pâr. Ștefan Miclăuș, admin. local la Tioituri; pâr. Ioan Ilieștu, admin. local la Fildul de jos; pâr. Alexandru Paul, admin. local la Vad.

Reședința episcopală gherlană s'a mutat la Cluj. După seminarul și academia teologică, mutate mai din vreme, acum face același lucru și reședința vlădicească: se mută și ea la Cluj (Calea Moșilor 24), rămânând la Gherla, pe-un scurt interval de tranziție, — cum spune scrisoarea oficială din 16 Ian. c. — numai Admin. Capitulară și Exactoratul diecezan. În anele eparhiei, sigur, acest fapt trece ca un moment istoric de specială însemnătate. — Deie Dumnezeu să fie în cel mai bun ceas!

Din strădanile AGRU-lui. Fără zvon de publicitate, organizațiile »asociației« noastre creștinești desfășoară activitate sistematică, vrednică de toată lauda. Multe au făcut milă cu săracii în sărbătorile Nașterii Domnului. Multe țin adunări de învioreare sufletească și lămurire a credinței în Duminecile de iarnă. Ne bucurăm de toate, când ne ajung la urechi, și n'ar strica să ni-se dea știre de toate. — Deosebită bucurie ne face mai ales tânăra grupare a AGRU-lui din capitala țării, cu avântul ei promițător. Pe lângă alte începuturi bune, Duminecă în 24 Ianuarie inaugurează o serie de uezători creștinești, sub patronajul I. P. S. Sale pâr. mitropolit Vasile. Ajunge să pomenim, din program, conferința dlui conferențiar universitar Dr. Aristotel Baneiu cu tema: »Credința unora din oamenii de știință« și comemorarea zilei de »24 Ianuarie,

sărbătoarea unirei țărilor române», pe care o va face dl Ștefan Pop, directorul colegiului național Sf. Sava, ca să ne dăm seama de nivelul intelectual la care va sta această importantă șezătoare. Quartetul de coarde al lui Jean Nestorescu va susține punctele de muzică ale programului. Cine se va găsi în București în această zi, va face bine, deci, dacă va fi la ora 4 1/2 d. m. în saloanele Tomis. — La fel în 7 Februarie, când se ține a doua șezătoare. — Cele multe înainte!

Noul schimbări în guvern. Puterea de viață a guvernului nostru este deadreptul surprinzătoare: abia a murit un ministru, în locul lui au răsărit într'o clipită patru. Pentru că îndată după numirea dlor Valeriu Pop și Dr. Tătaru, au mai fost ridicați între excelențele cărmuitoare și dnii *Vladimir Cristî*, ca ministru de stat "pentru a reprezenta în guvern Basarabia, unde guvernul e reprezentat prin d. gen. Rășcanu"; apoi d. *Ion Buzdugan* ca subsecretar de stat la ministerul industriei și comerțului. În felul acesta lista fericiților departe de a scade, a atins numărul câștigător de 21. Din păcate însă, în ultima oră, d. *Ștefan Meteș* a ținut să strice cifra simbolică: și-a înaintat dimisia. Nu-i convenia să stea la muzeu, unde îl pusese d. N. Iorga. Îi era frig, pe semne. — Numai de n'ar răsări și în locul lui alți patru miniștri. Că-i plin de viață și spornic al na'biei guvernul nostru!

Roadele milei creștinești. Mizerie neagră pretutindeni. Necăjiți și flămânzi fără număr. Caritatea creștină trebuie să-și arate acum toată puterea și jertfa. — Reuniunea »Sf. Maria« a femeilor unite din Cluj a înțeles strigătul vremii. A bătut la toate ușile și inimile bune au dat ce-au putut, din prisosul lor, pentru alinarea suferințelor celor oropsiți. A adunat bani, alimente și haine. Și, de ziua Nașterii Domnului, a dat ajutoare la nu mai puțin de 500 familii sărace din Cluj și la 160 copii de școală. — Facă Domnul, ca această rodnică activitate a carității să fie imitată de toate asociațiile și reuniunile noastre!

Locale. Sămbătă, 30 Ianuarie, la sărbătoarea Sfinților Trei Ierarhi, va predica în catedrală p. Dr. *Nicolae Lupu*; iar Duminica următoare, a lui Zacheu, p. Dr. *Vasile Aftenie*, ambii profesori ai academiei de teologie.

Biserica vie. Ostrovul mucenicilor, Irlanda, acum stat liber, numără aproape trei milioane de catolici. În urma multelor emigrări, numărul locuitorilor scade. Nu însă spiritul adânc creștin odrăslitor de lucruri și slugi ale Domnului. Așa se face că cele 1116 parohii irlandeze se pot mândri cu 1044 preoți de mir și 5000 biserici și capele. Socotind și clerul regular, totalul face 3898 de preoți. Alte 2580 se pregătesc în seminariile pentru preoție, (să nu se uite că-i vorba de celibi), mica Irlanda putând să trimită preoți și Angliei, Scoției, Statelor Unite, Australiei și Africei de Sud. În lungul și latul teritoriilor de limbă engleză se ostenesc alți 3000 de preoți irlandezi, între cari și 358 misionari. Biserica acestui neam nu ducă lipsă nici în călugărițe, are peste 1000, și nici în frați laici. Numai ordinele didactice numără 257 frați călugări. — Dovezile de natura acestora sunt peremptorii.

Școală și școală. Socialiștii din Belgia, credincioși programului lor, au atacat vehement școala creștină. Lor le-ar trebui numai școală de stat. La exectorațiile acestora a răspuns cu date, nu cu fraze, organizația dascălimei creștine. Din răspunsul secretariatului secțiunii din Bruxelles, reiese că școala creștină din Belgia e cercetată de 400.000 elevi, a statului de 420.000 elevi. Fiecare elev al școlii din urmă îi costă pe stat 729 franci, iar al școlii dintâiu 504 fr. ceeace înseamnă 110 milioane franci economie la an. Din cei 6500 dascăli

pensionați 6000 sunt dascăli de stat, cu o pensie de 120 milioane la an și 500 dascăli confesionali cu 6 milioane pensie la an (în loc de 10 milioane, cât li-s'ar conveni dacă s'ar ținea paritatea). Pentru cazul că s'ar desființa școala creștină, ar trebui clădite alte 3500 școli, cu spese între 800 milioane și un miliard. La ceea ce să se mai adaugă ajutoarele ce ar reveni familiilor nouilor dascăli de stat, — cel puțin jumătate miliard anual, — cheltuieli de cari e cruștat statul cu școala creștină, ale cărei cele mai multe puteri didactice sunt călugări și călugărițe. De binefacerile neprețuite ale educației deosebit de îngrijite ce se dă atât sub respectul moral cât și sub cel social, în aceste școli, nici să nu mai vorbim. — Tovarășii strigă totuși: jos cu școala creștină!

Cât trăiesc jezuiții? Nu odată ți-e dat să auzi și să cetești bazaconii ca acestea: traiul înfrânat, sobru, ashetic, scurtează viața. Mai ales dacă-i cheltuită în muncă încordată și multiplă, pusă în slujba idealului pur. Viața călugărilor catolici însă e o dovadă ce dă peste cap aceste vorbe de clacă. Revista »America« aduce, sub acest respect, o statistică foarte concludentă. Datele sunt scoase din anele ordinului jezuiților, intervalul 1 Octomvrie 1930—30 Sept. 1931. Constatări: În acest răstimp în sânul societății lui Iesus au murit 301 membri. Vârsta medie a celor 301 morți: 64.32. Cel mai bătrân a fost p. Pereira, din provincia portugheză. Avea 95 de ani. Inclusive acest Părinte, dintre morți 6 au fost între 90—95 de ani; 45 între 80—89 de ani; 85 între 70—79 de ani; 71 între 60—69 de ani; 44 între 50—59 de ani; 19 între 40—49 de ani; 16 între 30—39 de ani; 14 între 20—29, unul singur fiind numai de 17 ani. — Drept are apostolul: evlavia e bună spre toate celea.

Plaga șomajului. O statistică a revistei »Der Arbeitgeber« arată, că Germania a plătit muncitorilor șomeri, din 1924 până în 1931, suma rotundă de 12 miliarde mărci, adică c. 480 miliarde Lei. Este o cifră deadreptul fantastică. De sigur, Anglia și Statele-Unite au dedădit-o cu mult. — Dovadă peremptorie despre imposibilitatea organizației economice de astăzi, din care a pierit duhul creștin, singurul care i-ar putea da viață, prin legea dreptății și iubirii sociale.

Telefonul „Unirii“

B. Cluj. La săvârșirea slujbelor sfinte trebuie urmat întocmai textul cărților liturgice aprobate. Mai vărtos la sf. Liturghie. De aceea încercarea unora din preoții dela Dv. de-a trece, cu dela sine putere, din »mărire« în »slăvă« și din împărăția »Spiritalului« în aceea a duhurilor, este condamnabilă și nu poate fi justificată cu bunele intențiuni pe cari le urmăresc inoitorii.

I. Sibiu. Atrageți, Vă rugăm, atențiunea cuvioșilor ucenici ai lui Fotie asupra articolului »Românii la Atena«, publicat de d. D. Ionescu în »Cuvântul« din 19 Ianuarie c. Sunt în el lucruri vrednice de reținut. De ex. fraza următoare: »Grecii de azi ne socotesc un amestec confuz de »Sciți longobarsi și slavi« cum a spus-o mai zilele trecute un profesor de istorie de pe catedra universitară; iar altul dela teologie a afirmat în plină sală că »biserica noastră a rupt complect legăturile cu ortodoxia, e schimbată și va trebui să fim declarați eretici veritabili«. — Aprecieri, de sigur, nu prea măgulitoare pentru neamul românesc și religia lui dominantă. Prevedem totuși, că răspunsul lor va fi invariabil: de necaz vor înjura pe Papa și vor cânta înainte psalmodia întoarcerii noastre în pravoslavia mântuitoare, în care dreapta și unitara credință nu mai incupe. Cum arată pilda de mai sus.

S. Băița. Indrumarea și controlul învățământului religios cade în competența bisericii. Organele statului pot deprinde cel mult un control de natură administrativă: constatând dacă se țin orele de cateheză regulat și dacă în cursul lor se face religie, nu altceva. În acest scop, evident, nu pot fi oprite de a și asista, din când în când, la ora de cateheză. — Nici acest control administrativ însă nu trebuie să-l facă în spirit de șicană. Dacă acesta e cazul la Dv., cum pare din scrisoare, raportați Ordinariatului, cerându-i intervenția la autoritățile superioare.

Dr. A. Blaj. Am primit 300 Lei, abonament pe anul curent. Vă mulțumim pentru suprasolvire. Oficiul parohial. Susanoaș. Chităm primirea sumei de Lei 200, abonament pe 1930.

Oficiul parohial. Cluj-Mănăstur. Am primit 150 Lei. Achitat până la 31 XII 1931.

Oficiul parohial. Cămarzana. Abonamentul e achitat până la 30 VI 1930.

Oficiul parohial Moiseni. Am primit trimisă. Achitat până la 31 XII 1931.

Oficiul parohial. Selni. Chităm primirea abonamentului pe 1930.

T. Bistrița. Am primit 600 Lei, abonament pe ultimii trei ani.

Primăria Teaca. Confirmăm primirea abonamentului pe 1930.

A. Chieșd. Am primit abonamentul pe 1930 și 1931.

S. Jibou. Chităm primirea abonamentului pe 1930.

R. Alba-Iulia. Am primit abonamentul pe 1930.

S. Cârnești. Am primit abonamentul pe 1930.

O. Romos. Am primit abonamentul pe 1929.

ANUNȚ. Cant o parohie mică cu post de învățător, lângă cale ferată sau oraș; în schimb ofer o parohie fruntașă și post de învățător, cu sesiune întreagă, casă parohială splendidă, biserică pompoasă. Adresa la Administrația ziarului. 1-2

Oficiul parohial român unit Reghin II.

Nr. 3—1932

Concurs

Pentru postul de Cantor la parohia II-a din Reghin se publică concurs cu terminul 31 Ianuarie a. c., pe lângă următoarele:

1. Sesiune cantorală 6 jug.
2. Stolele îndatinate;
3. Grădină, locuință cu 3 camere.

Concurenții se vor prezenta pentru probă până la termin la serviciile din Biserică, având a aduce: extras de botez, diplomă de cantor, certificat de serviciu și moralitate. Cheltuielile de deplasare nu se restituiesc.

Reghin, la 12 Ianuarie 1932.

Ioan Oprinca
paroh

(48) 1—1

În atenția parohiilor și
curatoratelor bisericesti!

COMANDAȚI

CLOPOTE

de calitate superioară, la cel mai mare
depozit românesc din Ardeal:

ALEXANDRU ANCA CLUJ, Str. Regina Maria No. 43.

Tot aici: Policandre, Steșnice, Ornate și
Recurvite bisericesti, Prapori, Cărți preo-
tești și de rugăciuni. Diferite predici,
VERSURI LA MORȚI (cântări fu-
nebrale pentru femei, bărbați și
copii). Teatre populare și șco-
lare, monoloage, dialoge. --

Medalii de aluminiu pt.

Reuniuni, cu inscripție
după dorință, etc etc.

9-10

Cereți prețuror detailat

A apărut

STRASTNIC

Care cuprinde rânduiala sfințelor și
dumnezeștilor slujbe din Săptămâna
Patimilor, acum întâia oră tipărit cu
litere străbune.